

Panu Sydämeni laulu

LOKAKUUN kymmenennen päivän tienoilla kirjoittaa jokainen itseään kunnioittava kynäilijä Kivistä, jonka kivipatsaiden juurella 10. 10. kukivat koreat kukat ja kipsipatsaiden edessä palavat kynttilät.

KIVI on myös Aleksis Kiven haudan päällä Tuusulassa, vaikka hän runoilikin, ettei selaista kaivannut. Ja Kiven päivästä 1984 lähtien Kivellä on myös kivipatsas siellä Tuusulassa, josta tuli hänen viimeisen kotipitäjänsä.

MINUN ikäluokkani on kuulut puhuttavan Kivistä jo niin kauan kuin voi muistaa kuulleensa kirjailijoista puhuttavan, vaikka Topelius ja Runeberg — tässä järjestyksessä — ehkä palauttavatkin mieleen vanhempia muistoja kuin Aleksis K.

KESÄKOTINI kirjahyllyssä oleva Seitsemän veljestä on vuodelta 1909 ja näyttää kuuluneen 1902 syntyneelle isollesiskolle, joka on opiskellut sitä Suomen Turussa. Hän näyttäisi silloin olleen VI:lla luokalla.

KIRJA on sittemmin ollut myös minun koulukirjani, sillä löydän tutunomaisen VI B lăksynmerkinä sieltä täältä. Ja sitten se siirtyi siskoista nuorimmalle ja kului kansan käsissä.

TOTTA puhuakseni en sen kummemmin muista Seitsemä veljestä lyseoajaltani, mutta muistan hyvin, kuinka jouduin sen jälleen kerran ja pari lukemaan tai oikeastaan kuulemaan sen, kun oikean minäni sivupersoonana vierailin äidinkielen asentajana Keskusammattikoulussa.

KAIKKEEN se on Panukin joutunut! Edellinen nuori opettaja, maisteri Kalevi Rousti, oli tehnyt Jukolan veljesten lukemisesta tavallaan perinteen, jota sen vaivattomuuden takia halukkaasti jatkoimmė. Opiksi ja ojennukseksi, sillä kertaus on opintojen äiti.

OPPIVUOSINANI minun kylä oli pitänyt mitä melkoisesti perehtyä Kiveen ja Kivi-tutkiukseen, — niin tässä on tavallaan jo helpompi kuin ennen puhua minä-muodossa,

kun tuli paljastetuksi se Panu! — minulla kun oli HY:ssa kotimaisen kirjallisuuden professorina itse Viljo Tarkiainen, ainakin ikäjärjestyksessä ensimmäinen suuri Kivi-tutkija. "Veljekset", Nummisuutarit, Kihlauskin ja Kullervo olivat tietysti tärkeitä tentittäviä. Nyt en muista, mikä oli professorin käsitys Kiven ainoasta runokokoelmasta, Kanervalasta, josta on käytetty arvonnäyttelyä "mynttäämättömiä kultarahoja".

MYNTÄTTYJÄ tai ei, mutta kyllä iso joukko niistä on puhdasta kultaa, ja kultaa on sydän kaikissakin. Kesällä julkaisti Suomalaisen kirjallisuuden Seura, yksi niistä Kiven aikalaisista, jotka olivat hänen näyttävään, kauniin valikoiman, jolla on nimenä Sydämeni laulu.

KAUNILLA tarkoitan tässä sekä sisältöä että ulkokuorta. Olen ihastunut myös kuvittajaan, Pekka Vuoreen. Se avasi muistojen arkun. Mutta sitä ennen muistettakoon, että siis ainakin kaksi Suomemme kuu-

luisimmista runokokoelmista on ns. omakustanteita: Kanervalala ja Kramsun Runoelmia.

MINUN muistoni vievät erääseen vappuamuun keskellä Helsinkiä. Täytyy olla kysymys keväästä 1939. Omistin pienen punaisen kirjan, joka oli Kanervalala tai jossa oli myös Kanervalaa, lempirunojani.

KEVÄTAAMUNA luin taas kerran Kiven Keinun: "Nyt kanssani keihun käy, / mun impeni, valkeal liinal..." En ole sitä koskaan "kestänyt", sen aitous, herkkyyt, kauneus riisuvat minut kokonaan. Voisin itkeä ja nauraa: "Siel suutelee ehto ja koi, / ja siel ijan-kaikkinen aika..." Tunnelmat, myös lukijan, ovat samat myös Sydämeni laulussa, jonka kaikki (!) muistavat Seitsemästä veljeksestä. Tässä SKS:n vali-

koimassa se on viimeisenä. Piste i:n päälle.

TIETYSTI siinä on myös Onnelliset: "Jo valkenee kaukainen ranta..." Rakkaimpiin runoihini kuuluvat myös Kiven Ikävyys, joka samoin kuin Keinun ja Sydämeni laulu riisuu ihmisen, mutta aivan eri tavalla. Sellaiseksi ja tällaiseksi muuttui mieli Metsän pojan, kerran niin "uljas nuori... sankar jylhän kuusiston".

TÄSSÄ sekin runo on, SKS:n valikoimassa, niin kuin ikuinohtumaton Eskon hăälaulu. Sen nähdessäni muistan aina liikka Kaakisen ja näen edessäni Iikan verrattoman Eskon — minulla ei ole toista Eskoa! Se edustaa tässä valikoimassa Suomen kansalliskomedialla, Nummisuutareita.

KIVI olisi kansallisorunolija pelkästään jo runoillaan! Kivi elää.